

1 Abril, 2025

CRISTINA VILÀ BARTIS
L'Escala

Art

«Jo mai he anat a una galeria amb un quadre, perquè mai em vaig pensar que fos bona, encara que rebes premis». Però Teresa Gancedo (Tejedo del Sil, Lleó, 1937) no sols era bona, sinó que el seu món simbòlic, espiritual quasi místic va atraure l'atenció de la historiadora de l'art Margit Rowell qui va recórrer, del 1978 al 1980, quasi un centenar d'estudis d'artistes espanyols per convidar-ne una desena a formar part de l'exposició col·lectiva *New Images from Spain*, de la qual era comissària, al Museu Guggenheim de Nova York. Teresa Gancedo i Carmen Calvo (València, 1950) van ser les dues úniques dones artistes convidades. Ara, quaranta-cinc anys més tard, una àmplia selecció d'obra de Gancedo s'exposa fins al 4 de maig a l'Alfolí de la Sal de l'Escala, gràcies a l'Ajuntament i la Fundació Vila Casas que ha inclòs la mostra, batejada com a *Revelació*, dins el programa *Punts de Fuga* que projecta l'obra d'artistes de la col·lecció a altres centres del país.

Només travessar la porta de l'Alfolí, minuts abans de la inauguració, ara fa dos dissabtes, la mirada de Teresa Gancedo es va il·luminar amb un somriure, del tot emocionada. L'acompanyava la seva galerista, Rocío Santa Cruz, una professional «de primera divisió que s'atreveix a anar més enllà i que és referent a Catalunya», segons Natàlia Chocarro, comissària de l'exposició, qui va lloar la seva voluntat de «buscar i recuperar artistes», en aquest cas, dones, moviment que es viu a tot el món «i no simplement per una qüestió de gènere, sinó perquè rere les seves espatlles tenen una trajectòria molt extensa, però que pels moments històrics la seva obra no va aflorar com hauria d'haver estat».

«El lloc on he estat més feliç»

No va ser aquest el cas de l'univers de Teresa Gancedo que sempre va aconseguir sobresortir i fins avui dia quan la seva obra es manté ben present, a primera línia dialogant amb els creadors més actuals. Durant la visita a l'Escala, Gancedo va fer memòria recordant els anys de la seva infantesa: «Jo vaig néixer en plena guerra i els meus pares vivien a Madrid, però van marxar al poble, a Tejedo del Sil, on vam estar tres o quatre anys». Gancedo es va declarar «enamorada» d'aquell racó de món: «Hi havia animals, flors i molta neu. Aquells anys em van deixar un pòsit meravellós, conviure amb els avis, és el lloc on he estat més feliç» i on retornava tots els estius.

Teresa Gancedo, però, va estudiar a Madrid. Aleshores ja havia començat a pintar. Era tal l'afició que a l'escola «m'expulsaven, em

Tota la vida, diu, ha pintat, cada dia, a cada instant. L'art ha vertebrat la seva existència i ella ha sabut construir un univers particular i fascinant que, fins al 4 de maig, es desplega a l'Alfolí de la Sal de l'Escala.

El món intuït i simbòlic de Teresa Gancedo que és memòria i record

Basilí Gironès

Teresa Gancedo, als seus 87 anys, encara pinta cada dia tal com va recordar durant la inauguració a l'Escala.

A l'esquerra, una obra feta amb unes velles escriptures notarials com a suport, recuperades en uns encants. A la dreta, la peça *Nidos*, on es pot veure aquest fil sinuós i tot de mosques, elements de la natura que es repeteixen en altres peces.

tenien mania perquè pintava». El seu pare, fart de la situació, li va buscar un professor d'art. Josep Beulas (Santa Coloma de Farners, 1921-2017). Teresa Gancedo tenia 12 anys i Beulas va ser el primer que es va adonar del seu potencial, qui

la va animar a seguir endavant. En casar-se, l'any 1960, aquesta formació es talla. La parella es trasllada a viure a Barcelona, «ciutat que ja coneixia perquè el pare tenia negocis tèxtils i molta relació amb els fabricants». Un cop nascuts els seus

dos fills, Gancedo decideix ingressar a l'escola Massana per fer Belles Arts. D'aquell temps n'hi queda un gran record: «Catalunya va ser una meravella per mi, és on ho vaig aprendre tot i sempre em van respectar molt».

Teresa Gancedo sempre ha treballat amb galeristes molt importants, entre ells Fernando Vijaide, el gran visionari de l'art contemporani a Espanya i qui va fer la primera exposició, l'any 1982 d'Andy Warhol a Madrid. La mort prematura de Vijaide als 57 anys deixa Gancedo sense «la persona que apostava per ella». La seva actual galerista, Rocío Santa Cruz, creu que això va afectar la seva projecció fins que el 2018 el Museu d'Art Contemporani de Castella i Lleó (MUSAC) li dedica una àmplia retrospectiva. Allà, davant l'obra de Gancedo, la galerista es va adonar que aquelles peces «em parlaven».

Natàlia Chocarro posava l'incís en «el simbolisme i la iconografia religiosa» que es va repetint en la seva obra i que connecta «amb el romànic de la seva terra d'infantesa» que la dota, malgrat els elements realistes, d'un caràcter «màgic, que va més enllà del fet terrenal». En aquest sentit, Teresa Gancedo explicava com va iniciar-se amb el dibuix «amb una figuraació molt perfecta» fins que va fer el pas a la pintura. Va ser crucial la visió de l'obra de Tamburini i les seves imatges religioses al Museu Nacional d'Art de Catalunya, així com les processons o els enterraments en el seu poble que li permeten «copiar el cicle de la vida». «Jo no he estat religiosa, des de petita no m'ho creia massa», però després de veure el film *L'evangeli segons sant Mateu* de Pasolini, protagonitzada per l'actor català Enric Irazoqui, amic seu que vivia a Cadaqués, va decidir explorar aquesta iconografia.

Teresa Gancedo fa ús, doncs, d'aquests símbols barrejats amb insectes, flors, architectures interiors i objectes recuperats, dotant-la d'un encís poètic. Així, en algunes de les seves obres, en què estudia molt bé la composició i busca crear un frontal «que emocionï» com es feia en el gòtic, apareixen imatges extreïdes de vells fulletons de l'època franquista amb dones fent gimnàstica amb els braços aixecats que l'artista retalla, aïlla i reinterpreta de forma crítica mostrant les dones com si estiguessin «demanant alguna cosa més enllà, potser a un àngel», una manera d'expressar com a les dones «els faltava alguna cosa, com aleshores no valíem res». En el seu cas, ella va tenir sort perquè va poder exercir com a professora de Belles Arts i veure desfilar per la seva aula actuals talents.

Teresa Gancedo, qui va admetre que l'abstracció mai l'havia atret, va confessar que «sempre he pintat el que veig, el que em ve de gust». Ho ha fet cada dia i a totes hores. «Jo sempre he pintat en el record, el present no m'interessava. La meua obra és memòria i record, i jo mateixa, el que he sentit. No sé per què ho faig, però ho haig de fer», va concloure amb convicció. ■